

ST. JAMES'S PALACE
NOBEL LAUREATE
SYMPOSIUM

Memorandum z Paláce svatého Jakuba
„Činnost pro nízkouhlíkovou a spravedlivou budoucnost“
Londýn, Velká Británie, 26. – 28. květen 2009

Memorandum z Paláce sv. Jakuba vyzývá ke globální dohodě o změně klimatu, která by odpovídala rozměru a naléhavosti lidské, ekologické a ekonomické krize, jíž dnes svět čelí. Naléhá na vlády na všech úrovních, stejně jako na vědeckou obec, aby se spojily s podniky a občanskou společností a chopily se této historické příležitosti k přeměně našich uhlíkově náročných ekonomik na udržitelné a spravedlivé systémy. Musíme si uvědomit krajní naléhavost dneška.

Krajní naléhavost současnosti

Zamezení klimatickým rizikům, energetická bezpečnost, udržitelné využívání půdy, mírný populační růst a spravedlivý ekonomický rozvoj představují klíčový soubor navzájem provázaných výzev pro lidstvo v 21. století. Důkazy rozsahu a velikosti dopadů změny klimatu, kterým se musíme vyhnout, např. suchu, vzestupu hladiny moře a záplavám vedoucím k masové migraci a konfliktům, jsou stále přesvědčivější. Robustní vědecký proces, v němž byly tyto důkazy shromážděny, by měl být použit jako jasný pokyn k urychlení akce, kterou je nutné podniknout. Političtí vůdci by se vůbec neměli ptát po robustnější, na důkazech založené výzvě k akci.

Účastníci Symposia nositelů Nobelových cen v paláci sv. Jakuba v časech finanční a ekonomické krize zdůrazňují, že by svět promarnil příležitost vyřešit problém udržitelnosti v globálním měřítku, pokud nedokáže moudře nasměrovat současné zdroje pro zotavení ekonomiky a nenastoupí na cestu k nízkouhlíkové ekonomice. Dekarbonizace naší ekonomiky nabízí velké množství výhod, od příspěví k energetické bezpečnosti po stimulaci nebyvalé technologické inovace. Bezuhlíková ekonomika je naprostou nezbytností, kterou musíme vážně zkoumat právě teď.

Milníky Velké přeměny

Stavějíc na Postupimském memorandu a posledních pokrocích ve vědeckém porozumění změně klimatu, účastníci Symposia v paláci sv. Jakuba zdůrazňují tři klíčové požadavky: **účinnou a spravedlivou globální dohodu o změně klimatu, nízkouhlíkové energetické infrastrukturu a ochraně udržování a obnově tropických deštných lesů.**

1) **Sjednání účinné a spravedlivé globální dohody o změně klimatu**

Pevné politické vedení je nyní zásadní. Především je ho potřeba od rozvinutých zemí vzhledem k jejich historické odpovědnosti a také jejich finančním a technologickým možnostem. Nicméně zavést nízkouhlíkové strategie rozvoje budou muset všechny země. *V této atmosféře důvěry musí každá země jednat na základě pevného předpokladu, že všechny ostatní budou jednat také.*

Dlouhodobý závazek pod Rámcovou úmluvou OSN o změně klimatu (UNFCCC) je nyní naléhavě požadován. Globální dohoda z Kodaně musí obsahovat následující body:

- Uznávající přesvědčivost vědeckých důkazů bychom měli omezit nárůst teploty na 2 °C a zabránit tak nezvládnutelným rizikům změny klimatu. Toho lze dosáhnout jedině, pokud vrchol celosvětových emisí všech skleníkových plynů nastane do roku 2015 a nejméně 50% snížením emisí do roku 2050 oproti úrovni v roce 1990. To dále znamená, že rozvinuté země musejí směřovat k 25-40% snížení do roku 2020. Pevnou mírou pro hodnocení nutného snižování emisí je celková bilance uhlíku, která by měla být uznána jako základ pro měření účinnosti krátkodobých (2020) i dlouhodobých (2050) cílů.
- Napříč velkými částmi globální ekonomiky musí být vytvořeny ceny uhlíku, ruku v ruce s opatřeními ke snížení ceny nízkouhlíkové energie, zejména v rozvojových zemích. Získané prostředky by měly být použity na poskytnutí nutné finanční podpory pro adaptaci.
- Musí být uznána prioritou rozvojových zemí vymanit se z bída a současně si zajistit udržitelný rozvoj.

2) **Vznik nízkouhlíkové energetické infrastruktury**

Dekarbonizace naší společnosti nyny vyžaduje nárůst úspor energie a energetické účinnosti a revoluci v naší energetické infrastruktuře. *Bez nebyvalého partnerství vlád a podniků nebude požadovaných technologických inovací dosaženo.*

Je třeba činit v následujících oblastech:

- Jasně politické rámce zacílené na podporu inovací a předvedení, rozšíření a všeobecné nasazení nízkouhlíkových technologií. Ty musí zahrnovat celosvětově koordinované investiční rámce spojené s ekonomickým zotavením s důrazem na „zelený růst“.
- Významný nárůst investic do výzkumu, vývoje a zavádění v rozvinutých zemích.
- Sdílení technologií a finanční podpora skrze mechanismy jako globálně podporované výkupní tarify pro zásobování z obnovitelných zdrojů energie, které by pomohly rozvojovým zemím přeskočit na nízkouhlíkovou ekonomiku.
- „Chytré sítě“ – propojení obnovitelných zdrojů energie na velké vzdálenosti a zavádění nových technologií uchovávání energie.

3) **Zajištění ochrany, udržování a obnovy tropických deštných lesů**

Tropické lesy poskytují ekosystémové služby nepostradatelné pro lidský blahobyt a zmírňování bídy. Odlesňování a znehodnocování lesa navíc podstatně přispívají ke změně klimatu a globální ztrátě biodiverzity na úrovni genetické, druhové i krajinné. Ochrana boreálních a tropických lesů v lokálním i globálním měřítku je základním nástrojem ke zmírňování změny klimatu i adaptaci na ní. *Bez vyřešení problému ochrany deštných lesů není možné řešení problému změny klimatu.*

Nyní je potřeba záchranný balíček poskytující podstatné prostředky zemím s tropickými lesy, který by jim pomohl zastavit odlesňování a nastoupit na cestu alternativního ekonomického rozvoje. Tento balíček by měl obsahovat:

- Urychlení dlouhodobé dohody v rámci UNFCCC o zastavení odlesňování a o obnově lesů, zahrnující inovativní finanční mechanismy z veřejného i soukromého sektoru.
- Budování kapacit a mechanismů ověřování a také národních správních struktur, jež by mohly podporovat a odměňovat udržování oblastí deštných lesů. Rozvojové země musejí převzít samostatnou zodpovědnost za ochranu, udržování a obnovu tropických lesů.

Příspěvek vědy

Řešení mimořádných environmentálních, ekonomických a lidských krizí tohoto století se nenalezne pouze v politické aréně. Na podnět manifestu Bertranda Russella a Alberta Einsteina se na prvním shromáždění v kanadském Pugwash v roce 1957 sjednotili vědci všech politických přesvědčení k diskusi o hrozbě, kterou na civilizaci kladl příchod termojaderných zbraní. Globální změna klimatu představuje hrozbu podobných rozměrů a mělo by se k ní přistupovat podobným způsobem. Měly by se urychlit a integrovat studie globální udržitelnosti, aby se podnítilo aktivní zapojení všech vědců do těchto záležitostí, vedoucí k procesu prvotřídního a silného vědeckého studia. Všichni vědci by měli být nuceni přispívat zvyšování úrovně veřejného povědomí o těchto hrozbách civilizaci a angažovat se v masivním vzdělávacím úsilí o popularizaci principů tohoto Memoranda.

*Víme, co je třeba dělat. Nesmíme čekat, až bude příliš pozdě.
Nesmíme čekat, až to, čeho si ceníme nejvíce, bude ztraceno.*

Řada Symposií nositelů Nobelových cen o globální udržitelnosti

Řada Symposií nositelů Nobelových cen o globální udržitelnosti byla zahájena roku 2007 v Postupimi a pokračovala na jaře 2009 Symposiem v paláci sv. Jakuba. Tato řada symposií sjednocuje nositele Nobelových cen z různých oborů, vrcholné představitel z řad politiků a nevládních organizací a věhlasné odborníky na udržitelnost. V Postupimi účastníci vyzvali k Velké přeměně, která by přivedla technické, ekonomické, politické a kulturní změny potřebné k řešení dvojitého problému destabilizace životního prostředí a pokračujícího nedostatečného rozvoje v chudých zemích.

Český překlad textu dostupného na <http://www.nobelcause.org> Jiří Došek a Jan Hollan, srpen 2009